

Drukker schildert Joodse mannen

Voor het project *Minje* schilderde Sam Drukker tien Joodse mannen, die de oorlog overleefd hebben. De serie staat centraal in de overzichtstentoonstelling die gisteren geopend werd in Pictura in Groningen.

ILLAND PIETERSMA

Opeens beseftte Sam Drukker (Goes, 1957) dat er een generatie aan het verdwijnen was, die de Tweede Wereldoorlog bewust had meegemaakt. „Dan bedoel ik niet als kind, maar als volwassene. Iedereen van onze leeftijd had wel mensen om zich heen, die de oorlog hadden overleefd. Dat was normaal. Maar langzaam ging die generatie verloren, en daarmee ook hun overleving.”

„Ik probeer al mijn hele leven de Holocaust een plek te geven”, vertelt de in Drenthe opgegroeide kunst schilder. „Ik heb wel vaker tegen Joodse onderwerpen aangeschmierd. Ik heb bijvoorbeeld de Joodse gemeenschap in Barcelona geportretteerd en het Joods monument in Assen gemaakt. Maar de Holocaust zelf is zoiets groots en ingewikkelds. Daar heb ik nooit aan kunnen beginnen. Totdat ik die generatie zag wegvallen. Toen wist ik het: tien overlevenden. Tien mannen. Want tien mannen maken een minje, het minimum aantal mannen dat nodig is voor een dienst in de synagoge of bij een andere plechtigheid. De minje staat symbool voor de overleving en de overlevering.”

Via een Joodse maatschappelijke organisatie ontving Drukker de namen en adressen van de tien mannen. „De jongste was 87 jaar, de oudste 104. Bij de een was het stil. De ander zat vol verhalen. Daar ben ik wel in geïnteresseerd, natuurlijk. Maar daar kwam ik niet voor. Ik ben een figuratief schilder. Ik wil mijn ver-

Sam Drukker bij zijn werken in Pictura. FOTO DUNCAN WIJTING

haal in beelden overbrengen.”

Hij maakte ter plekke tekeningen met behulp van inkt en een lucifer, als extra uitdaging. „Ik maak graag pentekeningen. Die pen heb ik volledig onder controle. Daarmee kan ik iedere lijn zo dik en zo dun maken als ik wil. Maar met een luciferprikje weet je dat je altijd begint met een dikke druppel. Dus keek ik altijd eerst waar ik schaduw nodig had, of een ritme kon gebruiken. Daarbinnen zoek je naar het moment dat de geportretteerde ontspannen is en het meeste uitdrukt.”

In Pictura hangt een aantal van deze schetsen: open werken met de nadruk op hoofd, handen en houding. Aan de hand daarvan maakte Drukker de tien verschillende schilderijen. „De een staat op een rond paneel, dat ik in een container vond,

de ander op een stuk zeildoek met reefgaten en een herstellap. Dat combineerde mooi met de man in keurig pak, die zijn hele leven in de confectie heeft gezeten. En de kleur van zijn stropdas was precies dezelfde als het doek. Zulk gevonden materiaal heeft van zichzelf al een geschiedenis.”

„Aan de ene kant zijn het gewoon tien portretten van tien oude mannen. Maar ondertussen kijk je wel naar een volledige eeuw. Dit zijn overlevers. Dit zijn sterke mannen. Zij hebben niet alleen de oorlog meegemaakt, maar ook de tijd daarna overleefd en volgehouden. Wat ze meegemaakt hebben, dat hoefde ik niet weer te geven. Ik kan geen verdriet schilderen. Dan wordt het banaal, plat en kitsch. Ik kan wel goed kijken, naar vorm, toon, kleur en rit-

‘Maar met een luciferprikje weet je dat je altijd begint met een dikke druppel’

me. Heel neutraal. Ik heb heel veel afstand van het onderwerp genomen, om er heel dichtbij te komen. Dit is een eerbetoon aan deze mannen, zoals ze nu zijn. De bron is mischien de Holocaust, maar ik schilder het ‘nu’.”

De grootvader van Sam Drukker

was Joods en veel van zijn familie is in de oorlog omgekomen. „Maar thuis werd er niet over gepraat. Mijn ouders wilden daar hun kinderen niet mee belasten. Maar dit onderwerp hoort bij mij. Ik voel me Joods. Niet voor niets heet ik Samuel Drukker. En ik vind het een eer, dat ik deze mannen heb mogen schilderen.”

Minje van Sam Drukker werd gisteren geopend door Mirjam Rotenstreich, auteur en dochter van een van de tien geportretteerden, Natan Rotenstreich (1912-2014). De expositie met onder meer ook het project East Bergholt, dat Drukker maakte voor het gelijknamige boek van Marcel Möring, is t/m 4 januari te zien in Pictura, St. Walburgstraat 1, Groningen. Open: wo-zo 13-17. Zondag 14/12 geeft Sam Drukker een lezing.